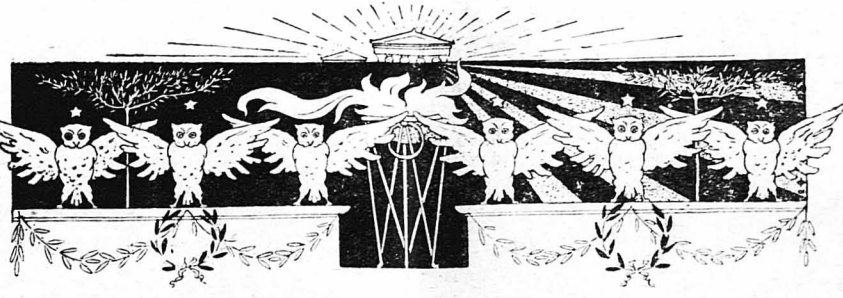

Κ Γ' ἄν τοὺς εἰπῆς πὺς εἶνε διὰ θούγγου τῆς σημερινῆς ὀμιλοῦ με ἐν τῆς γλώσσας, αὐτοὶ σοὺ ἀποζώνοντα πὺς ἡ σημερινὴ ὀμιλομένη γλῶσσα δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἔχη διαθόγγους διαφορετικὰς ἀπὸ ἐκεῖνης τῆς Ἑλληνικῆς γραμματικῆς, ποὺ εἶνε καὶ πρῆτε, νὰ εἶνε μία καὶ ὅχι περισσύτερες ἀπὸ μία. Κ' ἄν τοὺς εἰπῆς πὺς αὐτὲς τῆς νέες διαθόγγους τῆς προφέρουσιν ὅταν μιλοῦμε καὶ ἐκεῖ καὶ αὐτοὶ, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνουμε, σὲ μιὰ μοναχὴ συλλαβῆ, αὐτοὶ ἀποζώνοντα πὺς ἐκεῖνο ποὺ καταζηρητικῶς γίνουμε ὅταν μιλοῦμε, δὲν πρέπει νὰ τὸ γάνουμε ὅταν γράφουμε. Κ' ἔτο: πλείον τῆ θύρα σὲ κάθε σφίχτησι. Συμφωνοῦ με τὸν κ. Μαρκοῦ, πὺς ἡ γραφομορφὴ ποὺ ἔχετε ἀνοίξει, εἶνε παραίτηση καὶ περὶ, ἐπειδὴ ἡ ἀσθησι τοῦ ὀραίου σ' εἶμας δὲν εἶν' ἀξίωμα ἰμῆτε καλὰ μορφικῆ, ἰμῆτε ἀρετὰ ἐπιπολεμένη. Ἄν ἦταν ὁ λόγος νὰ ψηφισοῦμε βουλευτὴ ἢ δημαρχοῦ ἢ κυβερνήτη, ποὺ ἐκλέγετο ἦταν ὅποιον καὶ ἄν ἦταν, ποὺ θὰ ἔκανε τῆ δουλειὰ του, σὰν βουλευτῆς ἢ σὰν δημαρχοῦ ἢ σὰν κυβερνήτης, ἀδιάρητον ἂν δὲν ἦταν καὶ ὁ πλέον κατὰλληλος. Ἀλλὰ νὰ ψηφισοῦμε καὶ νὰ ἐκλέξουμε καὶ ἀναχωρηθῆμε ποιητὴ, χωρὶς νὰ ἠστούμε νὰ ἦμασθε βέβαιον ἂν ἡ ἐκλογὴ μὴ ἦταν δίκαια καὶ ἦταν φρονίμη, τοῦτο δὲν ἔχει κανένα σκοπὸ. Καὶ στὴν ἐκλογὴ ἐνὸς βουλευτοῦ ἢ δημαρχοῦ κ.λπ. οἱ ψηφοὶ, ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα, ἔχουν ὅλοι τὴν ἴδια ἀξίαν ἄλλὰ στὴν ἐκλογὴ ἐνὸς ποιητῆ, ἡ ἀξία τοῦ ψηφιοῦ διαφέρει, ἐπειδὴ εἶνε ψηφοὶ ποὺ ἀξίζουν πολὺ ἄλλοι ποὺ ἀξίζουν λιγώτερον καὶ ἄλλοι ποὺ δὲν ἀξίζουν τίποτα. Θὰ μορφοῦσαμε νὰ δώσουμε καὶ δῶμας καὶ τοὺς ψηφοὺς σὲ ἕνα ποιητὴ ἄλλὰ τί μὲ τοῦτο; Ἀφοῦ δὲν ἦμασθε ὅλοι ἰσοῦμοι καὶ ἂφοῦ δὲν μποροῦσαμε νὰ ξέρουμε ἂν ψηφισαῖς δίκαια ἢ φρονίμα; Θὰ εἶδη, βέβαια, καρῶς, ποὺ γὰ τοῦτο θὰ βοσκοῦμασθε σὲ θέα πολὺ καλῆτερη, καὶ σὴν θέα ποὺ βρισκόματι σήμερα τὰ φωτισμένα ἔθνη. Ὅχι ἄλλοσ ποτὲ καὶ σὲ βαθμῶ, καθὼς ἐλάττει καὶ λέει ὁ Μαρκοῦς, ποὺ νὰ ἐννοοῦν τὸ ἀληθινὰ ὄρασι καὶ ἡ γυναικες μᾶς καὶ τὰ παιδιὰ, λησιμονώντας νὰ λησθῆσαι καὶ τοὺς σκότους μᾶς καὶ τῆς γάτες. Κατὰ φυσικὸν λόγον, ὅχι μόνον γὰ τῆς γυναικες καὶ τὰ παιδιὰ, ἀλλ' ὡς καὶ γὰ τοὺς ἄνδρος ἀξίωμα ὄλους, τοῦτο θὰ ἦταν πράγμα ἀδύνατον καὶ ἔνα μεγάλο διδομένο, ποὺ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἀπόδειξιν, εἶν' ἐκεῖνο ποὺ κανένα ἀπὸ τὰ φωτισμένα ἔθνη δὲν ἔχει φτάσει ποτὲ σὲ αὐτὸ τὸ σημεῖο τῆς ἀναπτύξεως. Σὲ κάθε τόπο, ἐκεῖνο ποὺ ἐννοοῦν τὸ ἀληθινὰ ὄρασι, ὡς καὶ μετὰ τὸν πλέον μορφωμένον ἄνθρωπον, εἶνε πάρα πολὺ λίγον. Καὶ σὲ μᾶς ἔτι ἀξίωμα λιγώτερον. Δὲν φτάνει γὰ τοῦτο ὁ φωτισμὸς καὶ ἡ ἀνατροφή, ἄλλὰ χρειάζεται καὶ μιὰ φυσικὴ ἐπιδεξιότητος, ποὺ λίγον, πάρα πολὺ λίγον, τὴν ἔχουν. Ὁ Βίμαρος, παραδείγματὸς χάριν, καθὼς λένε, δὲν ἐννοοῦσε τίποτε ἀπ' αὐτὰ. Κ' ἔφερα τὸ παράδειγμα τοῦ Βίμαρος σὰν ἄνθρωπον ἀπ' τοὺς πλέον νοήμονας καὶ μορφωμένους. Ἐνα ἀπὸ τὰ πρῶτα νεότερα ἔθνη, ἴσως τὸ πρῶτον ἀπ' ὅλα, ποὺ ἔχει διακηρῖθι ἀπὸ ἀώνας τόρα γὰ τὴν καλλιέργειαν τῶν ὄρασιον γραμμάτων, εἶνε ὁ Ἰταλοῦ. Ἀλλὰ πόσοι εἶν' ἐκεῖνοι μετὰξὺ τοῦς ποὺ ἐννοοῦν τὸ

ΤΑ ΦΛΕΓΟΝΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΕ Ο ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΣ ΕΛΛΗΝ ΠΟΙΗΤΗΣ;

(Συνέχεια γχι τέλος τῆς ἀπαντήσεως τοῦ Ν. Κονεμενῶ)

καρῶ, ὅλοι οἱ γινωστικοὶ μᾶς ὠρωτοῦσαν πότε θὰ παντρευτοῦμε—καὶ ὅμως ἐμεῖς, ἐγὼ δηλαδή, δὲν ἀποφασίζω ἀκόμα νὰ κανω αὐτὸ τὸ...σολτὸ μορτάλε. Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι ὁ Τσαπλιν, παρ' ὅλα τὰ νεύρα καὶ τοὺς θυμούς του, ἤθελε νὰ γίνουσι οἱ γάμοι μᾶς... Μὰ ἐγώ, ζητούσῶ διαρκῶς ἀναβολὴν...

Ἄστω, μιὰ μέρα τοῦ ἀνεκρίνωστος—ψυχρά, ἀποφασιστικῶ—τὴν ἀπόφασιν μου νὰ διαδύσῃ τὴν μνηστῆσι μαζὺ του... Τοῦ κάκου ὁ Τσαπλιν προσάθησε νὰ με μεταπέισῃ... Τὸν ἄφησα καὶ ἔφυγα γιὰ τὴ Νέα Ὑόρκη, γιὰ νὰ μὴ βασανίζωμαι ἀπὸ τὴν παρουσία του, ἀπὸ τῆς ἀπελπισμένης παρακλήσεως του...

Ὅταν τὸν ἐανάθα, ὑπερ' ἀπὸ ἕνα χρόνο, εἴμασθε καὶ οἱ δύο γιαιτρεμένοι ἀπὸ τὸ πάθος μας...

Καὶ μεῖματε ἀπλῶς καλοὶ φίλοι...

Ὁ ἔρωτας πέταξε...

Μὰ ἡ φιλία ἔμεινε.

Ἰσως αὐτὸ νὰ ἦταν τὸ προτιμώτερον...

ΠΟΛΑ ΝΕΓΚΡΙ

ἔξομας γὰ τὸν Σολωῶ. Καὶ ὁ Δάντες γὰ ἕναν λοιπὸν ἀώνας ἔιχε μείνει καταφρονεμένος καὶ σχεδὸν ἀγνωστος. Ἐξεῖ, βέβαια, καὶ τὰ ἐλαττωμάτα του ἄλλὰ τοῦτο δὲν σημαῖνε τίποτα. Ὁ Τάσος, ὁ Ἀρίστος, ὁ Μεταστάσιος κ.λπ., ἐξαιρέτου καὶ αὐτοὶ σὲ εἶδος τοῦς, εἶχαν ἐννοηθῆ καὶ ἐκτιμηθῆ πολὺ περισσύτερον. Ἡ ιστορίησ (ποὺ καὶ ἐμὲ εἶνε ἰση σχεδὸν μὲ ἠρδέν), ἐννοεῖται καὶ ἐκτιμεῖται καλύτερα ἀπὸ τοὺς πολλοὺς. Γιὰ τοῦτο σ' εἶμας ὁ Βασιλοῦρης, ποὺ σὰν στιχογράφος ἦταν ἀρετὰ καλὸς, ποὺ σὰν ποιητῆς ὄμως ἦταν μέτριος καὶ εἶχε βαρὰ ἐλαττωμάτα, εἶχε ἐννοηθῆ καὶ εἶχε γίνε δημοφιλῆς περισσύτερον καὶ ἀπὸ τὸν Σολωῶ... Ὅπως καὶ ἂν εἶνε, ἀφοῦ παρακαλοῦμασθε σήμερα ἀπὸ μιὰ ἔγκριτη ἐφημερίδα νὰ δώσουμε μιὰ γνώμη, δὲν εἶνε καὶ καμιά ἔμφια νὰ τὴν δώσουμε, ὁ καθένας μὴ καθὼς τὴν ἐννοεῖ, ἀπαγάλαχτα καθὼς τὴν δύνουμε συνυπολόγντας μὲ φίλους (καὶ δὲν διαφέρει τὸ ἕνα ἀπὸ τ' ἄλλο). ἔστο καὶ ἂν αὐτῆς ἡ γνώμης δὲν θὰ χρησιμοποιεῖται σὲ τίποτ' ἄλλο, παρὰ γὰ νὰ διασκεδάσῃ καὶ νὰ γελῶσῃ οἱ μετρίστεροι καὶ γὰ νὰ χρίνουσιν αὐτοὶ ποὺς ἀπὸ μᾶς εἶχε περισσύτερον ὄρασι καὶ ποὺς περισσότερον ἄδικο. Ἀλλὰ ὡς καὶ γὰ μᾶς, πιστεύω πὺς ἀπ' αὐτὴ τὴν ἐκθεσιν καὶ τὴν σύγκρισιν τῶν γνωμῶν, πάντα κάποια ὠφέλεια προκίτει.

Τὸ λέω καὶ ἄλλη μιὰ φορὰ καὶ νὰ μὴ τὸ λησασθῆ κανένας, πὺς ἂν ἐδῶκα τὰ προκίτα τοῦ Λαοκρατοῦ καὶ κατόπιν τοῦ Μαρκοῦ, τοῦς τὰ ἐδῶκα ἐπειδὴ τοὺς θεωροῦ σὰν τοὺς τελειότερους σὲ εἶδος τοῦς καὶ ποὺ στιχογράφοις ἢ ποιητάδες, ποὺ νὰ βρισκόματι ὅσοι καὶ μάλιστα πολὺ μαζοῦ ἀπὸ τὴν τέχνη, δὲν μποροῦ νὰ τοὺς ἔλαβῃ ἴσ' ὄρα. Ποιητῆς ἰδέες ἀπαντιώνται συχνὰ καὶ σὲ ἔργα περὰ καὶ ποὺ σὲ τὸ πρῶ ἐνε ἐμφανισμένους πολὺ καλύτερα καὶ τεχνικώτερα παρ' ὅτι ἄλλες σὲ στίχοις; καὶ ὅταν λέμε «ποιητῆς», καὶ μάλιστα «καλὸς ποιητῆς», πρῆτε νὰ ἐννοοῦμε ἐκεῖνον ποὺ, προκείμενος μὲ ὅλα τὰ ἀπαιρήτητα ποιητικὰ προσόντα τοῦ εἶδους του, κρατεῖ σὲ ἔμφια του καὶ τὸ σφιχτὴ τῆς τέχνης. Καὶ ἕνα στιχογράφημα ἀνεγὼ εἶνε σὰν ἕνα κομμάτι περὶ ἀσύνταχτο καὶ ἀνορθόγραφον καὶ ἰσλῶς καταληπτό, ποὺ καὶ καλὸ κατὰ βάθος καὶ στὴν ὄρασι του ἂν εἶνε, ἐπὶ φιλολόγων ἔστω, δὲν μπορεῖ ὄμως παρὰ νὰ ἔχη λίγη ἀξίαν ἢ καὶ καμιά.

Κορυφαί, Γενναῖον 1899.

Νικ. Κονεμενῶς

Στὸ μέρος αὐτὸ, κατόπιν τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀνεκδότου ἐπιστολῆς τοῦ σοφοῦ Ἐπιταμῖου Νικ. Κονεμενῶ, τελειοῦν ἡ ἀπαντήσεως τῶν Ἑλλήνων λογιῶν, ποὺ ἐδόθησαν σὲ «Ἄστω» πρὸ 35 ἐτῶν.

Σύμφωνα λοιπὸν μὲ τὴν ἀπόφασιν μᾶς, ἀρχίζουμε τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀπαντήσεων τῶν σημερινῶν λογιῶν μὲ ἐπὶ τοῦ φλέγοντος αὐτοῦ ζητήματος.

Πρῶτος εἶχε τὴν καλοσύνην ν' ἀπαντήσῃ σὲ ερώτημά μᾶς ὁ διακεχωριστὸς ἱστοριογράφος καὶ Ἀκαδημαῖος κ. ΔΗΜ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥΣ :

—Ποῦς εἶνε ὁ μεγαλύτερος σημερινὸς Ἕλληνας ποιητῆς; ῥωτήσαμε τὸν κ. Καμπούρογλου.

—Μὰ χωρεῖ καὶ δεύτερη γνώμη; μᾶς ἀπάντησε. Ὁ Παλαιμῆς εἶνε ἀσυνήθιστος ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ τὸν ἔχομε στήσι ὄλοι μᾶς, χρόνια τόρα. Ὁ Σκελιανὸς ἔχει ἐπιτενεῖται χειμαρροδῆ, δὲν κατορθῶσε ὄμως νὰ ὑποτάξῃ τὴν ἐπιτενεσίν του, καὶ ἔτσι ἔμεινε ἕνας χειμαρρῶς. Ἄν θέλετε, τόρα νὰ σᾶς πῶ καὶ ποῖν θεωροῦ ἔθνικώτερον ποιητῆ, ἡ γνώμη μου εἶνε ὅτι ὁ πῖλος αὐτὸς δικαιωματικώτερα ἀνήκει στὸν Στρατήγη.

ΣΤΟ ΠΡΟΣΕΧΕΣ : Ἡ συνέχεια τῶν ἀπαντήσεων τῶν σημερινῶν λογιῶν μᾶς.